

Thema

Een vurig pleidooi voor meer baptisme

G.F. de Kimpe

De naam van Bert Bolhuis is al een paar jaar ‘een begrip’ bij velen binnen onze Gereformeerde Kerken. Bert Bolhuis (verder: BB) heeft een paar jaar geleden ontdekkingen gedaan op geloofsgebied. Er ging een wereld voor hem open. Zijn verhaal hierover vertelt hij in een boekje dat de titel meekreeg: *Vrijgemaakt door de Zoon*. Dit boekje gaat het hele land door. Het zal intussen door honderden, zo niet een paar duizend mensen gelezen zijn. Sommigen wijzen het scherp af. Bij anderen ontstaat er een soort schokeffect. Hoe dan ook: het boekje brengt heel wat beroering. Hoe komt dat? Heeft hij echt ‘een punt’? In 2005 ben ik erover in gesprek gegaan met een groepje belangstellenden uit gemeenten bij mij in de buurt. Ook Bert Bolhuis heeft twee keer aan onze gesprekken deelgenomen. Ik heb één en ander beschreven in een boekje.* Ik geef graag iets van mijn bevindingen door.

Waardering, begrip en moeite

Laat ik beginnen met waardering uit te spreken aan het adres van BB. Het boekje dat hij geschreven heeft, wordt gratis aangeboden. Dat is best opmerkelijk. Blijkt daar niet uit dat BB een ‘missie’ heeft? Ja, ongetwijfeld. Hij heeft een missie, waar hij veel tijd in stopt en ook veel geld. Ik heb daar respect voor - ook al ontbreekt de relatie met een zeker zakelijk belang niet helemaal, zoals blijkt op pagina 2 van zijn boekje. Maar dat zij hem gegund.

Als ik het boekje van BB lees vanuit mijn liefde voor de Gereformeerde Kerken en voor de gereformeerde leer, krijg ik tijdens het lezen gemengde gevoelens. BB houdt z’n lezers diverse keren een spiegel voor. Daar kun je aan voorbijgaan. Maar daar doe je hem geen recht mee, en daar dien je uiteindelijk ook jezelf niet mee. Denk er eerlijk over na, of hij op bepaalde punten geen recht van spreken heeft. En trek er je conclusie uit. Ik zal er straks wel wat voorbeelden van geven.

Toch zijn het vooral andere punten die bij het lezen bij mij blijven haken. Uitspraken die bij mij soms verbazing oproepen, en vaak tegenspraak. De argumentatie vind ik vaak ondeugdelijk. Dit boekje geeft mij veel moeite. Dat geldt zowel voor de onderscheiden thema’s die erin aan de orde komen, als voor de grote lijn die BB aan de hand van die thema’s wil schetsen. Ik zal proberen het verhaal van BB op hoofdpunten te volgen, en daarbij aan de hand van voorbeelden (meer is in kort bestek niet mogelijk) uit te leggen wat ik met het bovenstaande bedoel. De volgende thema’s komen dan aan de orde:

- de wet;
- de wedergeboorte;
- Israël;
- de wederkomst (of de eindtijd);
- de doop.

De wet

Ik begin met een kenmerkende uitspraak van BB over de wet (p. 19): 'De Bijbel zelf laat er geen misverstand over bestaan dat de wet voor een bepaalde tijd aan een bepaald volk gegeven is.' BB wil maar zeggen: de wet was er voor de vleeselijke nakomelingen van Abraham (bepaald volk) en alleen zolang Jezus er nog niet was (bepaalde tijd). Zo kan BB spreken over 'de tijdelijkheid' van de wet. Het verschil tussen het tijdperk *met* wet en het tijdperk *zonder* wet vindt BB belangrijk: in het voorbije tijdperk van de wet *eiste* de wet bepaalde daden. Ze was leefregel voor mensen in het vlees (p. 25). Het daaropvolgende tijdperk is het tijdperk van de genade. Levend in deze genadetijd *beweegt* de genade ons tot dienen (p. 25). Dát is het verschil: door de wet geëiste daden tegenover door genade bewogen worden tot dienen. Stap dus uit het bereik van de wet, want de wet is bediening van de dood (p. 26), de wet veroordeelt je (p. 27), telkens als je naar z'n geboden luistert - stop daarmee en geef je volledig over aan de Here Jezus, die de wet van de Geest in je hart wil schrijven, en lééf. Leef niet als tóch nog overtreder van de wet, maar als een mens die overtuigd is van z'n volkomen verlossing en verzoening (p. 28).

Bij veel teksten die BB voor zijn betoog aanhaalt, is heel wat op te merken. Dat voert nu te ver. Ik beperk mij tot een enkele opmerking.

BB zegt wel dat wij 'natuurlijk' nog steeds zonden kunnen doen (p. 32), maar hij zegt óók dat God ons in Christus niet meer aanziet als zondaars. Wat bedoelt hij met deze op zichzelf juiste woorden? Dat wij de Here Jezus niet moeten zien als degene die onze zonden *wil* vergeven, maar als degene die ons uit onze zonden verlost *heeft* - voltooid verleden tijd! (BB zelf, op p. 33, al bedoelt hij voltooid tegenwoordige tijd). Dus je moet niet bij je zondaar-zijn bepaald worden, zoals de wet dat steeds doet - je moet je bij je verlost-zijn laten bepalen, door te beseffen dat intussen Jezus Christus gekomen is, in wie je geloven mag, en die je wil veranderen ván vleeselijke, ongeestelijke mens - of christen! - tót veranderde, geestelijke christen.

Er is bij BB dus een sterk tegenover elkaar plaatsen van wet en genade, wet en Geest, zondaar-zijn en verlost-zijn. Toch geloof ik dat hier verkeerde tegenstellingen gemaakt worden. Zeker, de wet hoort bij het vlees, ze heeft een boodschap voor vleeselijke mensen, namelijk dat zij overtreders zijn; maar diezelfde wet heeft ook een boodschap voor geestelijke mensen, namelijk dat de route voor je geestelijk leven in die wet voor je beschreven is, maar evengoed dat er voor jou als geestelijke mens nog altijd veel is om voor op te passen, veel waarin je struikelen kunt of misschien wel gestruikeld bent. Denk aan de bergrede en vele andere plaatsen in het Nieuwe Testament, waar de wet, of in ruimere zin: allerlei geboden, ons worden onderwezen en meegegeven (Mat. 5, Rom. 12, 13 enz., 1 Kor. 7, 10 etc., 2 Kor. 13 enz.). Geestelijke mensen kunnen daar voluit mee uit de voeten, inderdaad - terecht benadrukt BB dat! - : niet uit eigen kracht, maar biddend om en vertrouwend op de kracht van Gods Geest.

Kortom, de tegenstellingen die BB op dit punt maakt, kan ik niet als bijbels zien.

Wedergeboorte

BB maakt over wedergeboorte behartigenswaardige opmerkingen. Bijvoorbeeld dat het absoluut noodzakelijk is dat wij opnieuw geboren worden. Anders blijven wij mensen die zelf maar wat aan hun leven zitten te prutsen vanuit een wet die zegt hoe dit moet en hoe dat moet - om zich vervolgens volledig aan die wet te vertillen. Zo sluit het tweede thema dus aan bij het eerste, in het boekje van BB.

Nu is het zo dat ook ons doopformulier de noodzaak van het opnieuw geboren worden kent en zelfs vooropstelt. Dus dat is niet nieuw voor ons. Toch betwijfel ik of wij in onze

Gereformeerde Kerken hierop wel altijd voldoende gericht zijn. Bidden wij elke zondag voor die nieuwe geboorte van onze kinderen en ook van anderen? Hoe zit dat bij ons? Zijn wij niet gerust als wij zien dat onze kinderen met ons meegaan naar de kerk? Zijn we niet gerust als ze vervolgens best naar de kerk willen blijven gaan, en daarom ook wel belijdenis willen doen? Wat denken wij dan? Dat die kinderen wedergeboren zijn, enkel omdat ze zo volgzzaam zijn om het gaan-naar-de-kerk een vast plekje in hun leven te geven?? BB valt dat toch wel wat aan, en ik vind dat hij daar gelijk in heeft. Het is absoluut noodzakelijk dat wij een nieuwe schepping zijn, en dat gaat over méér dan dat wij netjes in een bepaald kerkelijk gareel gaan. Ik hoop dat u dit herkent, en ook erkent!

Intussen spitst BB als hij het over wedergeboorte heeft, zijn verhaal vooral toe op de kinderen. Ook zij moeten opnieuw geboren worden. Maar daar komt bij: voordat een kind gelooft, heeft het geen zin zo'n kind te dopen, en te zeggen dat het toch al bij Gods verbond hoort, want dat is niet zo: bij Gods verbond kun je alleen horen in de weg van geloof, en niet in de weg van geboorte (uit gelovige ouders). Zo komt BB tot zijn geliefde uitspraak: Jood kun je *zijn* (kun je van geboorte zijn), christen moet je *worden* (kun je alleen worden door eerst de wedergeboorte mee te maken en tot geloof te komen, en dan kun je 12 zijn, of 14, of 16, maar geen baby van 14 dagen). En dat baseert hij o.a. op Galaten 3:24, waar staat dat wij *uit geloof* gerechtvaardigd worden. Dus moet je geloven. Dus ben je dan geen baby. Is dat logisch of niet? Nee, dat is niet logisch. Want het is waar, dat een mens uit geloof gerechtvaardigd wordt: dat was bij Abraham al zo. Zie Romeinen 4.

En Abrahams kind dan? Moet die eerst tot geloof komen, net als zijn vader? Nee, Isaak wordt al op de achtste dag op één lijn gezet met z'n vader. Zónder geloof. Tóch besneden. Toch een speciale plek gekregen, namelijk in Gods volk.

Zo doet God dat, terwijl Hij tegelijk zegt: de rechtvaardige zal door gelóóf leven. Kinderen van die rechtvaardige die gelooft, mogen meteen meekomen. En mede-erfgenamen zijn. Dat zijn ze bij BB niet. Niet onderscheiden. Niet bevoorrecht. Als ik het goed zie, delen kinderen bij BB in een soort algemene kindergenade, die God zou hebben. Zoiets als: alle kindertjes zijn bij God automatisch in genade aangenomen. Een bijzonder soort verbondsautomatisme. Dat zou ik best graag willen geloven. Maar ik mis er de bijbelse fundering voor. Want onze kinderen zijn *in Christus* behouden, ze zijn 'vrijgemaakt door de Zoon' - en niet door hun kind-zijn.

Israël

Waar komt het onderwerp 'Israël' nu vandaan? Zomaar uit de lucht? Nee, BB heeft goed door, dat alles met alles samenhangt. Hij heeft Oud Verbond en Nieuw Verbond *onverbonden* naast elkaar neergezet, toen hij poneerde: 'Jood kun je zijn, maar christen moet je worden', ofwel God deed het anders bij de Joden dan dat Hij het doet met gelovigen uit de heidenen. Dan komt als vanzelf de vraag op: maar is God dan gestopt met de Joden? Nee, uiteraard niet, dat zal niemand uit de Bijbel op kunnen maken. Maar omdat het Nieuwe Verbond bij BB losstaat van het Oude Verbond, moet het wel zo zijn dat dat Oude Verbond nog net zo doorloopt als in vroeger tijd, met daarbij twee verschillen: 1. de Joden moeten niet blijven leven onder de wet, maar moeten tot het geloof komen in Jezus; en 2. naast dat de HERE zo zijn weg gaat met de Joden, gaat Hij óók zijn weg met heidenen, die óók moeten geloven in Jezus, maar dan een eigen gemeenschap gaan vormen: de christelijke Gemeente. Vanuit deze tweedeling kun je dus *apart* gaan kijken naar het volk Israël, om te zien hoe God daarmee nog steeds een *eigen* weg gaat, en nog steeds bezig is, oude beloften aan dat volk te vervullen. Want dat is voor BB heel duidelijk: de profetieën aangaande Israël zijn nog lang

niet alle vervuld (p. 55). Uiteraard komt hierbij Romeinen 11 ter sprake. Daar zou veel over te zeggen zijn, maar ik verwijs daarvoor nu maar naar mijn boekje.

Laat ik toch iets noemen uit BB's boek: pagina 65, met twee citaten uit het boek Zacharia. Eerst 12:10: 'Ik zal over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem uitgieten de Geest der genade en der gebeden; zij zullen hem aanschouwen, die zij doorstoken hebben en over hem een rouwklacht aanheffen ...'

Kijk, zegt BB dan: Israël zal zich bekeren! Zoals bij BB veel vaker gebeurt, wordt de profetie over alle tussenliggende eeuwen heen getild naar vandaag en de naaste toekomst toe. Zomaar. Terwijl daar geen enkele grond voor is. Zacharia 12 laat zich uitstekend verklaren vanuit de tijd dat de Here Jezus in Israël was, toegejuicht werd (Zach. 9:9-10), verworpen en geminacht werd (Zach. 11:7-14), doorstoken werd (Zach. 12:10), gedood werd (Zach. 13:7). Bij al deze gebeurtenissen rond Israëls Messias sluit aan dat God twee derde deel van zijn volk prijsgeeft, en één derde deel laat overblijven (Zach. 13:8). Dát deel ontvangt die Geest van genade en van gebeden, en komt tot berouw en inkeer: degene die ze doorstoken hebben, is degene in wie ze moesten geloven (Zach. 12:10). Dat één derde deel zien we door God bewaard worden op en na de pinksterdag in Jeruzalem. Er is geen enkele reden om te zeggen dat de vervulling van genoemde bijbeltekst nog in de toekomst ligt.

Voor Zacharia 12:6 gelden soortgelijke opmerkingen. 'Jeruzalem zal blijven staan op zijn plaats, te Jeruzalem.' BB: 'Zo staat het er letterlijk.' En dat moeten we dus niet vergeestelijken, zegt hij. Ja, je kunt ook deze belofte wel weer over alle eeuwen heen tillen naar onze tijd toe, maar het lijkt me op grond van het bovenstaande, en op grond van Matteüs 24, en op grond van Matteüs 16:18 toch wel duidelijk dat de onaantastbaarheidsbelofte van Zacharia 12:6 sinds de tijd van de Here Jezus (en dus ook in het jaar 70 na Christus, als Jeruzalem verwoest wordt) niet meer de stad Jeruzalem geldt. De aardse stad Jeruzalem is toen door God prijsgegeven. Hij heeft er in het jaar 70 geen vinger naar uitgestoken. Waar Hij wél zijn hand naar uitstak? Dat was de gemeente, de nieuwe beloftedrager. De gemeente met haar Joodse basis!! Jezus en zijn twaalf apostelen. En met duizenden Joodse gelovigen. Zacharia 12:6 staat nog helemaal overeind. Maar je moet wel de rest van de Bijbel erbij nemen, om een losse bijbeltekst niet te laten buikspreken! En om te weten wat je wérkelijk van de HERE verwachten mag, in ons leven in deze wereld.

Wederkomst

BB heeft een aantal keuzes gemaakt, die door zijn hele boekje heen lopen. Namelijk: Gods eigenlijke volk is Israël; Jood, dat ben je of dat ben je niet, en daar volgt God een eigen lijn mee - en christen, dat moet je wórd, ofwel, met christenen handelt God via een ándere lijn. Zij vormen samen de Gemeente, een late verschijning in het werk van God dat de eeuwen omspant, immers pas sinds het jaar 30/40 na Chr. - en ook maar een tijdelijke verschijning in deze wereld, want lang voordat de tijd van deze wereld erop zit, wordt deze gemeente van de aarde opgenomen in de hemel (in Op. 7:9 ziet BB deze gemeente als in de hemel opgenomen, terwijl hij ervan uitgaat dat de geschiedenis *van de aarde* dan nog duizend jaar doorgaat, *zonder* christelijke gemeente dus). Daarmee is ruimte gemaakt voor een massale bekering van de Joden, en vooral: voor een koningschap van Jezus over de Joden, een koningschap vanuit Jeruzalem. Aparte lijnen voor volk van God én voor gemeente van Christus zorgen ervoor dat beloften en profetieën niet gezien hoeven te worden als te worden vervuld in de christelijke kerk als volk van God uit Joden en heidenen. Voor vervulling mag dan naar *Israël* gekeken worden (zoals BB laat zien op p. 111).

De eindtijdleer van BB is een ondersteuning voor zijn geliefde uitspraak: Jood kun je zijn, christen moet je worden. Evenwel, nergens leert de Bijbel een 'opname van de gemeente', zoals de Bijbel ook nergens leert dat God twee aparte en gescheiden wegen gaat met iets dat Hij 'zijn volk' noemt, én met iets dat Hij 'zijn gemeente' noemt. In het vorige onderdeel heb ik daar al iets van laten zien. De twee zijn juist nadrukkelijk tot één samengevoegd (Ef. 2).

Doop

BB staat in een traditie van bestrijders van de kinderdoop - een traditie die *bijna* (!) net zo oud is als de kinderdoop zelf. Hoe komt hij daartoe? Wat zijn zijn bijbelse gronden? Wel, hij leest veel teksten die aangeven dat je je pas mag laten dopen als je bewust de stap naar God toe gezet hebt. De stap van bekering en van geloof. De doop hoort bij een mens die via wedergeboorte deel gekregen heeft aan een níeuw leven (p. 120). En nergens vindt BB in de Bijbel een opmerking daarbij in de trant van: maar kínderen mag je óók dopen, ook al delen ze nog niet in dat nieuwe leven. De enige reden waarom de kerk tóch kinderen doopt, is: dat de kerk zichzelf inlijft bij Israël, en voortborduurde op dat oude verbond (p. 121). Ja, dat heeft BB heel goed begrepen: als er is de eenheid van de verbonden, dan zit je om zo te zeggen écht vast aan het dopen van kinderen - en van die kinderdoop kom je alleen af, als je de eenheid van de verbonden volledig verbreekt.

Ik zie de Bijbel de eenheid van de verbonden níét verbreken. Ik zie wel allerlei aanduidingen van inlijving van heidenen ín het - ene! - volk van God. Romeinen 11:17 bijvoorbeeld. Geen nieuwe, tijdelijke lijn (van heidenen) naast een oude (van Joden), maar één doorgaande lijn. Een lijn die met Golgota en Pinksteren een sterke vernieuwing ondergaat. Maar wel: dóórgaande lijn. Bij die doorgaande lijn is Gods glorie enerzijds zijn trouw aan Abraham en zijn nakomelingen, en anderzijds dat Hij de deur opent en heidenen binnenroept. Moeten die heidenen éérst tot geloof komen, voordat zij gedoopt mogen worden? Jazeker!

Alle teksten die BB aanhaalt om te laten zien dat dopen alleen mag, als je bewust tot geloof gekomen bent, slaan dáárop. En daar zijn we het dus geheel mee eens. Maar de vraag over het dopen van kinderen is daarmee nog niet beantwoord: die vraag kómt dan nog! En wel in deze vorm: als die volwassenen dan eerst tot geloof gekomen zijn, en daarna gedoopt zijn - en zo zijn ingelijfd in Gods ene volk - blijven *hun* kinderen dan buiten staan, terwijl Abrahams kinderen wél een plekje krijgen binnen dat volk van de HERE? Wordt dat ook maar *ergens* in de Bijbel betuigd? Nee dus. Maar u voelt het probleem wel: volgens BB is er niet één volk van God, waar groot en klein bij mag horen, maar zijn er twee 'volken' van God: het volk van de Joden - en daar hoor je bij, ongeacht of je klein of groot bent; en de christelijke gemeente - en daar ligt het anders, dat is de gemeenschap van hen die volwassen genoeg zijn om tot geloof te komen. Daar gelden andere regels. Wil je BB overtuigen op het punt van de doop, dan zul je hem moeten overtuigen op het punt van de verbonden. Iets anders gezegd: wie BB volgt op het punt van de doop, moet hem ook volgen op het punt van de verbonden. En moet in feite accepteren, dat God twee gezichten heeft.

Conclusie

Je krijgt bij BB te maken met een heel andere manier van bijbellezen, en met een heel andere opvatting van het werk van God door de eeuwen heen. In feite zijn we het er niet over eens, wat heilsgeschiedenis is. We zijn het ook niet eens over God en zijn verbond. Over God als Verbondsgod. Ook zijn we het niet eens over de sacramenten, met name waar het gaat over de doop als verbondsdoop. We zijn het ook niet eens over geloof en wedergeboorte (hoe die twee

samenhangen), al ben ik daar nu niet op ingegaan. Ook over het omgaan met Gods wet zijn we het niet eens. Ook over het omgaan met zonde, schuld en berouw zijn we het niet eens. Ook over de erkenning van Christus als degene die nú gezeten is op de troon, zijn we het niet eens. Over de manier waarop het aangaat op de jongste dag, zijn we het niet eens. Het is al met al geen kleinigheid. Al legt BB de vinger hier en daar terecht bij punten die bij ons echt wel eens wat scheef liggen - als ik mij daardoor laat meenemen op de weg die hij wijst, kom ik nog veel verder van huis. Tenminste, als ik Thuis wil zijn bij de God van de Bijbel.

Noot:

* G.F. de Kimpe, *Een kerkelijk tweestromenland*, te verkrijgen via Boekhandel Schutte in Hardenberg (0523-266074) à €4,95 (portvrij).